

Χρυσούλα Ιωακειμίδου

ΕΠΙΤΥΜΒΙΑ ΑΝΑΓΛΥΦΑ ΜΕ ΠΟΡΤΡΕΤΑ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΜΕΛΕΝΙΚΙΤΣΙΟΥ ΣΕΡΡΩΝ

Από την περιοχή του Μελενικιτσίου Σερρών προέρχονται μεταξύ άλλων επτά επιτύμβια ανάγλυφα της αυτοκρατορικής εποχής που εικονίζουν πορτρέτα. Το Ευρετήριο του Μουσείου αναφέρει μάλιστα ότι προέρχονται συγκεκριμένα από τη θέση Λεγκίνιτσκον, που βρίσκεται τέσσερα χιλιόμετρα βορειοανατολικά του Μελενικιτσίου. Πρόκειται σε όλες τις περιπτώσεις για τυχαία ευρήματα, που σήμερα φυλάσσονται στην Αποθήκη του Μουσείου Σερρών. Τρία από τα ανάγλυφα ανήκουν στην κατηγορία των κυκλικών ταφικών αναγλύφων, δύο είναι ορθογώνια, ενώ υπάρχουν και δυο θραύσματα αναγλύφων, ίσως κυκλικών. Ενεπίγραφα είναι μόνο δύο από τα επτά ανάγλυφα.

Τα επιτύμβια ανάγλυφα με πορτρέτα από το Μελενικίτσι, ελάχιστα γνωστά μέχρι σήμερα στην έρευνα, συνιστούν μια πολύ ενδιαφέρουσα ομάδα μνημείων. Καταρχάς, γιατί μαρτυρούν, μαζί με μερικά άλλα επίσης τυχαία ευρήματα από την ίδια περίπου περιοχή, την ύπαρξη ενός ρωμαϊκού οικισμού, ο οποίος βρισκόταν επάνω στο δρόμο που ένωνε τους Φιλίππους με την Ηράκλεια Σιντική. Σημαντικά είναι όμως τα έργα αυτά και ως δείγματα της παραγωγής των εργαστηρίων γλυπτικής που δρούσαν κατά την αυτοκρατορική εποχή στην περιοχή αυτή της Μακεδονίας.

Μετά τη σύντομη παρουσίαση και τη χρονολόγηση των αναγλύφων με βάση τα τεχνοτροπικά και τυπολογικά χαρακτηριστικά τους, η μελέτη θα επικεντρωθεί στη μορφολογία των μνημείων καθώς επίσης και σε θέματα εικονογραφίας. Όλα τα σωζόμενα έργα εικονίζουν προτομές, ενώ σε ένα από τα ορθογώνια ανάγλυφα κάτω από τις προτομές εμφανίζεται και ο ήρωας ιππέας, γνωστός και ως «Θράκας ιππέας», ένας εικονογραφικός τύπος ιδιαίτερα διαδεδομένος στα επιτύμβια ανάγλυφα των αυτοκρατορικών χρόνων από τη Μακεδονία και τη Θράκη. Φαίνεται έτσι ότι τα ταφικά ανάγλυφα της περιοχής του Μελενικιτσίου απομακρύνονται σαφώς από την κλασική και ελληνιστική πλαστική παράδοση, υιοθετώντας τύπους που απαντώνται σε επιτύμβια ανάγλυφα των χρόνων της ρωμαϊκής κυριαρχίας. Σε παρόμοια συμπεράσματα οδηγεί η μελέτη των αντίστοιχων μνημείων που προέρχονται από πολλές άλλες περιοχές του Νομού Σερρών. Παράλληλα, θα εξεταστεί η σχέση των μνημείων από το Μελενικίτσι και με άλλες περιοχές της Μακεδονίας αλλά και της

υπόλοιπης αυτοκρατορίας, ενώ ταυτόχρονα θα επιχειρηθεί η ένταξη των ταφικών αυτών αναγλύφων στα ιστορικά τους συμφραζόμενα.